

Meddelelser om Meierivæsenet paa Gammelgaard paa Als.

Af Proprietair Møller.

Uagtet det nu slet ikke længere er noget Ualmindeligt eller Nøyt at see Meieriregnstaber bekjendtgjorte, kan der næppe være Spørgsmaal om, at slige Regnstabers Offentliggjørelse gjør Gavn, og jeg skal derfor tillade mig vedlagt at sende Dem et Uddrag af mit Meieriregnstab for Aarene fra 1ste November 1861 til 1ste November 1866, altsaa for et Tidsrum af 5 Aar, saaledes som dette Uddrag oprindelig er udarbejdet til Efterretning for vor lille altsiste Landbosforening og forsynet med følgende Oplysninger og Bemærkninger.

At jeg har foretrukket at give en Oversigt over mit Meieriregnstab i hele 5 Aar, er foranlediget ved min Ansøelse, at slige Regnstabers Offentliggjørelse kun gjør den tilføjede Nytte, forsaavidt som de give Anledning til Sammenligninger. Et enkelt godt Aars Regnstab siger ikke meget; Kørerne kunne ogsaa meget let et Aar holdes 1 Maaned længere paa Græs end et andet, hvilket let kan give en 5 Rd. større Netto=Indtægt pr. Ko. Kørerne kunne ogsaa meget let et Aar ved deres Indbinding om Efteraaret være i en 10 Rd. bedre Foderstand end i et andet. Endelig kunne Omstændigheder for Meieriet, s. Ex. med Hensyn til Sundhedstilstand, Foderets Foderkraft o. s. v., ogsaa være meget forskjellige i de forskjellige Aar. Hvisken Forstjæl der kan være paa 2 Meieriaar med

Henſyn til Udbyttet, kan bedſt ſees ved at ſammenligne Aaret 64—65 med Aaret 65—66 paa medfølgende Overſigt over Meieriregnſkabet her paa Gaarden.

En af de allerførſte Betingelſer for et Agerbrugs Fremſtriden er jo den, at der i dette ſørgeſ for megen og kraftig Gjødnings Tilveiebringelſe paa billigſte Maade, og da nu ethvert Kreaturhold i et Agerbrug, det være indrettet paa Meieridrift, Fødning eller Udproduktion, naar det i Længden ſkal kunne betale ſig, maa være ſaa vidt muligt baſeret paa ſaa fuldkommen ſom muligt at opfylde denne Betingelſe for Agerbrugets Fremſtriden, ſaa maa altid ethvert Bidrag til at bevife, at en kraftig Ernæring af Kreaturerne i et Agerbrug, forudſat den ledes rigtig og ikke er udfat for Vanheld, betaler ſig, være af Interelſe for Landvæſenet, og jeg frygter derfor ikke for, at efterfølgende Overſigt over Meieriet her paa Gaarden ſkal blive aldeles overſeet ſom noget Gammelt og Kjedeligt.

Overſigt

over Meieriet paa Gammelgaard fra 1ſte November 1861
til 1ſte November 1866.

Meieriaarene ere regnebe fra 1ſte November til 1ſte November. .	1861—62	1862—63	1863—64	1864—65	1865—66						
3 Gjennemſnit er holdt Meierikøer	173	175	177	183	186						
Deraf } Overløbere	13	13	4	13	14						
} Køſtere	6	11	11	6	8						
Indtægt.											
Solgt:		Rd.	ß	Rd.	ß	Rd.	ß	Rd.	ß	Rd.	ß
Smør i 1861—62	22,776 Pbd. à 42 ß	9964	48								
— i 1862—63	26,413 — à 41 —			11280	53						
— i 1863—64	25,764 — à 42 $\frac{3}{4}$ —					11473	3				
— i 1864—65	22,567 — à 46 —							10813	34		
— i 1865—66	28,050 — à 44 $\frac{3}{4}$ —									13075	36
Oft i 1861—62	27,062 — à 8 —	2255	16								
— i 1862—63	30,540 — à 8 —			2545	"						
— i 1863—64	30,974 — à 8 —					2581	16				
— i 1864—65	27,279 — à 6 $\frac{1}{2}$ —							1847	"		
— i 1865—66	35,640 — à 8 $\frac{1}{2}$ —									3155	60
Køteriſ . . .		12219	64	13825	53	14054	19	12660	34	16231	"

	1861—62		1862—63		1863—64		1864—65		1865—66	
	Rd.	ß	Rd.	ß	Rd.	ß	Rd.	ß	Rd.	ß
Transport . . .	12219	64	13825	53	14054	19	12660	34	16231	„
Svin og Grise have indbragt .	1821	64	2335	30	1892	37	3425	18	5016	49
Mælk og Fløde har indbragt .	99	80	60	94	894	64	93	64	133	„
Kalve have indbragt	249	„	236	32	287	48	204	45	254	„
Huber og Skind have indbragt	98	32	140	„	116	„	105	51	190	„
Kreaturer (Hornkvæg) have ind-										
bragt	883	„	437	80	1439	13	1377	64	1800	„
Forbrugt:										
Smør for	726	24	487	70	791	30	794	44	870	30
Lft for	107	48	178	32	88	8	51	27	100	64
Indslagning for	1405	„	1180	„	1317	4	1300	„	1573	19
Kalve for	36	„	24	„	70	„	92	„	164	„
Mælk og Fløde for	711	72	973	71	855	52	807	94	1130	57
Brutto=Indtægt . . .	18403	80	19879	78	21815	83	20912	52	27463	24
pr. Ko . . .	106	36½	113	57	123	24	114	21	147	62½

Af Staldgjøbning er forbrugt gjennemsnitlig aarlig foruden Svineurinen, som er anvendt til Kompost og Overgjøbning, og den overflødsige Røddingsgøft, som er anvendt til Kompost, c. 3,000,000 Pund.

Udgift.

Besætningen bestod af:

1. Nov. 61	1. Nov. 62	1. Nov. 63	1. Nov. 64	1. Nov. 65	1. Nov. 66
150 Køer	165 Køer	164 Køer	173 Køer	168 Køer	169 Køer
35 Kvier	29 Kvier	31 Kvier	13 Kvier	34 Kvier	20 Kvier
12 Kalve	19 Kalve	22 Kalve	22 Kalve	21 Kalve	„ Kalve
5 Tyre	5 Tyre	5 Tyre	5 Tyre	5 Tyre	4 Tyre

Besætningen altsaa forøget med:

1861—62	1862—63	1863—64	1864—65	1865—66
+ 13 Køer	÷ 1 Ko	+ 9 Køer	÷ 5 Køer	+ 1 Ko
÷ 6 Kvier	+ 2 Kvier	÷ 18 Kvier	+ 21 Kvier	÷ 14 Kvier
+ 7 Kalve	+ 3 Kalve		÷ 1 Kalv	÷ 21 Kalve
				÷ 1 Tyr

Ansættes Køer til 60 Rd., Kvier til 50, Kalve til 24 og Tyre til 50 Rd.

	1861—62		1862—63		1863—64		1864—65		1865—66	
	Rd.	ß	Rd.	ß	Rd.	ß	Rd.	ß	Rd.	ß
er Forøgelsesværdi = . . .	+ 655	„	+ 112	„	÷ 360	„	+ 726	„	÷ 1194	„
Kjøbt Kvæg for	2314	94	1494	„	444	„	433	„	136	„
Udgift til Besætningen . .	1659	94	1382	„	804	„	÷ 293	„	1330	„
Rente af den i Besætningen indestaaende Kapital med 4½ pCt.	615	92	650	„	654	48	639	39	671	80
Væris . . .	2275	90	2032	„	1458	48	346	39	2001	80

Foruden de i nedenstaaende Anm. opførte Hø- og Halmængder er der endvidere paa Køer og Svin bleven opfodret:

	1861—62		1862—63		1863—64		1864—65		1865—66	
	Rbd.	ß	Rbd.	ß	Rbd.	ß	Rbd.	ß	Rbd.	ß
Transport . . .	2275	90	2032	"	1458	48	346	39	2001	80
1861—62:										
43 Lbr. Smaahevede à 2½ Rbd.	107	48								
82 — Rug à 6 —	492	"								
824 — Byg à 5 —	4120	"								
60 — Havre à 3 —	180	"								
71 — Blandsæd à 4 —	284	"								
175 — Grter à 7 —	1225	"								
15 — forb. Kartofler à 1 —	15	"								
Formalingspenge	210	32								
21000 Pbd. Kapsoliefager à 30 Rbd. pr. 1000 Pbd.	630	"								
1862—63:										
132 Lbr. Smaahevede à 2½ Rbd.			330	"						
468 — Byg à 5 —			2340	"						
1011 — Havre à 3½ —			3470	"						
525 — Blandsæd à 4½ —			2362	"						
11 — Grter à 7 —			77	"						
49 — forb. Kartoffl. à 1 —			49	"						
Formalingspenge			336	"						
15000 Pbd. Kapsoliefager à 21 Rbd. pr. 1000 Pbd.			315	"						
1863—64:										
11 Lbr. Rug à 6½ Rbd.					71	48				
481 — Byg à 4½ —					2084	32				
676 — Havre à 3½ —					2353	32				
1140 — Blandsæd à 4 —					4560	"				
77 — Grter à 7 —					539	"				
70 — Smaaæs à 2½ —					175	"				
16 — Bønner à 7 —					112	"				
Formalingspenge					412	"				
27000 Pbd. Kapsoliefager à 21 Rbd. pr. 1000 Pbd.					567	"				
Kateris . . .	9539	74	11311	"	12332	64	346	39	2001	80

Anm. Foruden at Køerne have faaet af Hø i 1861—62: 560,000 Pbd., 1862—63: 500,000 Pbd., 1863—64: 290,000 Pbd., 1864—65: 200,000 Pbd., 1865—66: 200,000 Pbd., have Hestene faaet aarlig 50,000 Pbd. Hø, og der er ialt forbrugt paa Gaarden af Halm og Smaaafoder i 1861—62: 1,200,000 Pbd., 1862—63: 1,500,000 Pbd., 1863—64: 1,650,000 Pbd., 1864—65: 2,000,000 Pbd., 1865—66: 1,250,000 Pbd., foruden Kapsaffald af: 1861—62: 25 Lbr. Pbd., 1862—63: 25 Lbr. Pbd., 1863—64: 25 Lbr. Pbd., 1864—65: 7 Lbr. Pbd., 1865—66: 51 Lbr. Pbd.

	1861—62		1862—63		1863—64		1864—65		1865—66	
	Rb.	ß	Rb.	ß	Rb.	ß	Rb.	ß	Rb.	ß
Transport . . .	9539	74	11311	"	12332	64	346	39	2001	80
1864—65:										
41½ Tdr. Rug à 6 Rb.							249	"		
557½ — Byg à 5½ —							3066	24		
800 — Havre à 3½ —							2800	"		
67 — Erter à 7 —							469	"		
52 — Smaaflød à 2½ —							130	"		
1092 — Blandflød à 4½ —							4762	32		
16½ — Bønner à 7 —							115	48		
Formalingspenge							439	"		
30000 Pd. Rapsoliefager à 26 Rb.										
4 Rl. pr. 1000 Pb.							800	"		
1865—66:										
62½ Tdr. Erter à 7 Rb.									436	48
644 — Byg à 4½ —									2898	"
418 — Rug à 5 —									2090	"
861 — Havre à 3½ —									3031	"
4½ — Smaafløde à 2½ —									11	24
91 — Blandflød à 4 —									364	"
Formalingspenge									326	13
38000 Pd. Rapsoliefager à 25 Rb.										
pr. 1000 Pb.									950	"
14000 Pb. Svedeflib									293	64
Meieriilotalet har kostet 3000 Rb.										
Kostalden — — 10000 —										
Svinesalden — — 1000 —										
Meieriinvent. — — 1700 —										
Aftaa Anlægskapital 15700 Rb.										
hvoraf Rente med 4½ pCt. bliver	706	48	706	48	706	48	706	48	706	48
Veblighedsbælle af Meieribygninger										
og Stalde samt Amortisation paa samme	200	"	200	"	200	"	200	"	200	"
1 Meieribestyrer og 2 Meierkster,										
Kost og Løn	500	"	500	"	500	"	500	"	500	"
9 Malkpiger Kost og Løn	1000	"	1000	"	1000	"	1000	"	1000	"
1 Koffepige, halv Kost og Løn	55	"	55	"	55	"	55	"	55	"
Brændsel	200	"	200	"	200	"	200	"	200	"
Kørnes og Svinenes Pasning	400	"	400	"	400	"	400	"	400	"
Hestehold	200	"	200	"	200	"	200	"	200	"
Bødkerarbejde og Veblighedsbælle										
af Meieriinventarium	150	"	150	"	150	"	150	"	150	"
Bødkertræ og Baandfjeppe	200	"	200	"	200	"	200	"	200	"
Salt, Smørfarve og Kofte o. s. v.	120	"	120	"	120	"	120	"	120	"
Malerregning	60	"	60	"	60	"	60	"	60	"
Tæteris . . .	13331	26	15102	48	16124	16	16968	95	16193	85

	1861—62		1862—63		1863—64		1864—65		1865—66	
	Rd.	ß	Rd.	ß	Rd.	ß	Rd.	ß	Rd.	ß
Transport . . .	14	6								
Hele Engarealet først til Høflet og siden til Afgræsning . . . 68 Edr. Ebd.										
255 Edr. Ebd.										
Divideres 255 ind i Netto=Ind=										
tægten 3477 Rd. 30 ß										
udfommer	13	61						
1863—64:										
3 Forfommeren . . 139 Edr. Ebd.										
3 Efterfommeren 19										
Edr. Ebd., hvorpaa										
foruden var græs=										
set Heste og Faar										
og høflet Hø . . . 9½ — —										
Hele Engarealet først										
til Høflet og siden										
til Afgræsning . . 68 — —										
276½ Edr. Ebd.										
Divideres 276 ind i Netto=Ind=										
tægten 4601 Rd. 67 ß										
udfommer	16	65				
1864—65:										
3 Forfommeren . . 205 Edr. Ebd.										
3 Efterfommeren 11										
Edr. Ebd., hvorpaa										
foruden var græs=										
set Heste og Faar										
og høflet Hø . . . 5½ — —										
Hele Engarealet først										
til Høflet og siden										
til Afgræsning . . 68 — —										
278½ Edr. Ebd.										
Divideres 278 ind i Netto=Ind=										
tægten 2943 Rd. 53 ß										
udfommer	10	56		
1865—66:										
3 Forfommeren . . 206½ Edr. Ebd.										
3 Efterfommeren 3½										
Edr. Ebd., hvorpaa										
foruden var græs=										
set Heste og Faar										
1½ — —										
Hele Engarealet først										
til Høflet og siden										
til Afgræsning . . 68 — —										
276½ Edr. Ebd.										
Divideres 276 ind i Netto=Ind=										
tægten 10269 Rd. 35 ß										
udfommer	37	20
Renindtægt pr. Ebd. Ebd. Græsjord										
à 240 □ Roder	14	6	13	61	16	65	10	56	37	20

Til nærmere Oplysning af denne Oversigt over mit Meieriregnskab skal jeg tillade mig at bemærke:

- 1) At der i Aaret 1863—64 er solgt saa megen Mælk og Fløde, er foranlediget ved Krigen 1864 og den som Følge deraf større Mængde Militær, som laa paa Als.
- 2) Med Hensyn til de beregnede Kornpriser: Hvad der i Regnskabet staaer opført som Smaakorn, er den allerusleste Efterhvede, som det ikke kunde betale sig at lade male, og som derfor er bleven skoldet med kogende Vand til Levesvinene.

Prisen paa de øvrige Kornsorter er ikke ansat til den høieste Salgspris for gode Handelsvarer, fordi en Del af samme har været Smaakorn, uden at dette er anført som saadant, og fordi alt hvad der er sendt til Mølle til Formaling ikke er rensset som Handelsvare; med Hensyn hertil mener jeg derfor at have ansat Priserne paa det opfødte Korn paa det Høieste.

- 3) Med Hensyn til Meieriudgifterne: Jeg har beregnet dem ens for alle 5 Aar, da disse ofte gribe ind fra det ene Aar i det andet; nogle af dem ere derfor ansatte efter en Gjennemsnitsberegning, andre derimod efter et Skøn, og flere af disse sidste, f. Ex. Festehold, Græsmarkernes Indfredning, Udgifter fælles for Meieriet og det øvrige Agerbrug, ere vistnok ansatte meget for høit; men da de skulle paa Udgiftsiden, har jeg hellere villet anfætte dem for høit, end at man muligvis skulde kunne mene dem ansatte for lavt.
- 4) Med Hensyn til de Arealer, der ere benyttede direkte til Kvægbefætningens Ernæring og den derefter beregnede Rentindtægt pr. Td. Land Græsjord, bemærkes, at 260 Tdr. Land slesvigsk Maal à 240 □ Roder er lig omtrent 240 Tdr. Land i Kongeriget Danmark; saaledes vil altsaa Nettoindtægten af Græsset pr. Td. Td. à 14,000 □ Alen dansk Maal i Aaret 65—66 være 40 Rd. 14 Sk., hvor-

imod den pr. Slesvigsk Td. Pb. à 240 □ Koder kun er 37 Rd. 20 St.

- 5) Endnu skal jeg tillade mig at bemærke, at jeg er overbevist om i Aaret 1864—65 at have fodret for stærkt med Korn om Vinteren, og at dette Aars daarlige Resultat skriver sig herfra. Her opfodres i det Hele i den Tid, Køerne malke fuldt, altsaa 8 Dage efter Kælvingen og fremdeles, i Gjennemsnit saa meget Kraftfoder, som Køerne ordentligvis kunne fordsie, idet Køerne i denne Tid foruden Ernæringsfodret med Fordel kunne gives det mest mulige Produktionsfoder, hvorimod Opfodringen af Kraftfoder i den Tid, Køerne malke Gammelmealk og staa golde, indskrænkes saaledes, at der kun søges opnaaet, at Køerne ved Kælvingen ere i en rigtig kraftig Foderstand. I de sidste 8 til 14 Dage førend Kælvingen indskrænkes Fodringen med Kraftfoder yderligere for at undgaa Kælveseber, som man ved stærk Fodring altid er udsat for. — Ligeledes fodres Overløbere og Rastere mindre rigeligt, forsaavidt som disse sidste ikke strax udslydes af Besætningen, hvilket forøvrigt er Reglen her, da Rastning efter min Mening og Erfaring er foranlediget i en Svagelighed, som gjerne medfører flere Aars Rastning eller Overløbning, hvorfor man i Reglen staaer sig bedst ved strax at udslyde Rastere af Besætningen.
- 6) Jeg skal endvidere tillade mig at bemærke, at det hidtil har været en fast Regel, at mine Køer ikke kom tilthrs fra 15de August til 1ste Januar, men jeg vil for Fremtiden holde Thyrene fra Køerne fra 10de August til 1ste Februar, hvorved altsaa al Kælving vil undgaaes fra 20de Mai til 10de November, som er den uheldigste Kælvingstid, hvor der fodres stærkt.
- 7) Kornet bliver hos mig uden Undtagelse aldeles rentærsket, og Korn bliver aldrig opfodret til Køerne i Straaet.

8) Det til Køerne opfødrede Hø i Aarene 63—64, 64—65 og 65—66 har været saa godt som udelukkende Enghø af sibe, tildels overrislede, dog ingenlunde tørveagtige, men derimod frugtbare Enge, bestaaende hovedsagelig af dyndagtig Muldjord, hvilende paa Lerunderlag, hvorimod i Aaret 61—62 100 Læs af det opfødrede Hø og i Aaret 62—63 omtrent Halvparten har været Kløver- og Markhø.

Med Hensyn til mit aarlige Indskud af Kvier skal jeg endnu tillade mig følgende Bemærkninger. Jeg har været her paa Gaarden siden Maaidag 1851, først som Forpagter i 9 Aar, og i den Tid har jeg ved en bestandig rigelig Fodring kjøbt mit aarlige Indskud af Kvier, men siden jeg d. 1ste Mai 1860 blev Eier af Gaarden, har jeg dels selv tillagt, i Reglen paa Indviver af Angler-Racen, og dels kjøbt mit aarlige Indskud. I de første 3 til 4 Aar har jeg ikke altid været fornøiet med mit eget Tillæg, men derimod har jeg i de senere Aar haft al Grund til at være tilfreds med dette, og jeg troer, at denne Forandring til det Bedre tildels skriver sig fra, at vi nu fodre vore Tillægskalve paa en mere fornuftig og en Del sparsommeligere Maade, med Hensyn til hvilken jeg tillader mig at henvise til følgende:

Regler for Tillægskalvenes Fodring og Pasning, med Angivelse af den daglige Ration.

1ste Uge: 4—5 Dage Moderens Mælk, indtil 3 Kander sød Mælk, som den kommer fra Koen.

2den Uge: Indtil 3 Kander sød Mælk, som den kommer fra Koen, 1 Kande skummet Mælk.

3die Uge: Indtil 2½ Kander sød Mælk, 2½ Kander skummet Mælk.

4de Uge: Indtil 1½ Kande sød Mælk, 4½ Kander skummet Mælk.

5te Uge: Indtil 7 Kander skummet Mælk.

6te Uge: Indtil 8 Kander skummet Mælk.

7de Uge: Indtil 6 Rander skummet Mælk. Vand. $\frac{1}{2}$ Pd. Skraa og 2 Gange daglig Hø og Havreafrivning.

8de Uge: Indtil 4 Rander skummet Mælk. Vand. $\frac{3}{4}$ Pd. Skraa samt Hø og Havreafrivning.

9de Uge: Vand. $\frac{3}{4}$ Pd. Skraa sam. Hø og Havreafrivning.

Og saaledes vedblives indtil 8 Dage førend Kalvene ved mildt Veir, sidst i Mai eller først i Juni, mindst 10 Uger gamle, komme paa Græs. 8 Dage førend Kalvene komme paa Græs, vænnes de med største Forsigtighed til at æde Grønt og drikke rent koldt Vand. Der tillægges kun Kalve til Indstud i Besætningen efter bestemte, udsøgte Køer, over hvilke Meieri-bestyreren har en Fortegnelse, fra 1ste Januar til 15de Marts. Den skummede Mælk maa være sød, koges godt og indtil den 9de Uge gives al Drikke varm, 20 til 22° (Reaumur); fra den 9de Uges Begyndelse gives Drikken med Forsigtighed lidt efter lidt koldere.

Vandet blandes med Forsigtighed lidt efter lidt i Mælken i det Forhold, at Kalvenes Drickelyst tilfredsstilles.

Skraaet skal være $\frac{1}{2}$ Havre og $\frac{1}{2}$ Bygskraa og udrøres i Drikken.

Der maa passes paa, at Kalvene ei æde eller drikke for meget eller for hurtigt, og enhver Overgang i Føringen maa stee med den største Forsigtighed og lidt efter lidt, da de ellers let faae Gjennemskær, som forøvrigt strax bør opdages og afhjælpes ved 3 Gange daglig at give Kalven en god Spisestefuld Brændevin, hvorhos den tillige under Sygdommen holdes paa Sulteføde.

De smaa Kalve, som ikke rigtig ville trives og vore, og som drikke daarligt, afnappes langsommere paa Føden for at fremhjælpes, hvorimod de største, graadigste og triveligste Kalve hurtigere afnappes paa Føden; ligeledes afnappes de tidligst tillagte Kalve i Reglen hurtigere, hvorimod de sidst tillagte langsommere end efter Reglementet.

Efter et af de første Aar at have haft Uheld med Tillægningen af Kalve i den Grad, at min Meieribestyrer mente, vi hellere maatte holde op med al Tillægning, har jeg nemlig indført disse faste Regler for Fodringen og Pasningen af mine Kalve, som min Meieribestyrer ufravigelig personlig besørger, og senere har jeg aldrig haft Uheld med Tillægningen, hvorfor jeg af mange oftere er bleven anmodet om at offentliggjøre dette Reglement. Jeg veed nu meget godt, at dette ikke indeholder noget egentlig Nyt, men maaste kunde det dog bidrage til, at Tillægskalbene i Fremtiden ikke i den Grad som hidtil mange Steder i den første Livsperiode med stor Ødselhed og til Skade overfyldes med kraftigere og dyrere Føde, end nødvendigt og godt er, idet Tillægskalbene (og i det Hele taget Ungkvæget) ved en altfor rigelig og kraftig Ernæring i Reglen blive for grove og langbenede og saaledes daarlige Tillæggsdyr; derfor gjælder det ogsaa med Hensyn til Tillæg af Mæltekvæg i Særdeleshed om at fodre med voluminøst og let fordøjeligt Foder, for at undgaa, at Tillæget bliver grovt og langbenet og fra Ungdommen af forvænt ved for kraftigt Foder, da man gjerne vil have især Mæltekvæget paa een Gang baade bredt og dybt, men tillige fint, baade af Venbygning, Hoved og Horn o. s. v. og til en vis Grad ogsaa med Hensyn til Hud og Haarlag.

I de senere Aar tillægges her kun Kalve til Indstud i Besætningen af de bedste Køer fra 1ste Januar til 15de Marts, fordi efter min Erfaring de i dette Tidsrum fødte og tillagte Kalve blive de bedste, idet de tidligere tillagte blive mere grove og langbenede paa Grund af, at de i for lang Tid holdes paa Stald, medens paa den anden Side de efter 15de Marts fødte og tillagte Kalve ikke sidst i Mai Maaned ere tilstrækkeligt udviklede til at kunne komme paa Græs, og derfor i Reglen blive mere eller mindre forkrøblede, da efter min Mening Tillægskalbene netop bedst lykkes, naar de sidst i Mai, da der endnu er Grøde i Græsset, kunne faae Gavn af dette. De Kvier, jeg saaledes kommer til at mangle til Ind-

stud, kjøber jeg enten i Angel efter Udsøgning som Aaringer, hvorefter de behandles lige med mine egne Kalve, eller ogsaa som drægtige 3die Aars Kvier sammesteds. Hvorvidt det kan betale sig selv at tillægge sine Kvier, eller man staaer sig bedre ved at købe dem, er et Spørgsmaal, der kun kan besvares betingelsesvis; her koste mine Kvier mig:

Den nyfødte Kalvs Værdi	2 Rb.	48 St.
65 Rander sød Mælk à 8 St.	5 "	40 "
230 " stummet Mælk à 2 St.	4 "	76 "
30 Pund Byg og Havresfraa à 3 St. - "		90 "
Hø og Havreafrivning fra Tærskeloen . .	1 "	- "

Altsaa, naar de sidst i Mai komme paa Græs 14 Rb. 62 St.

Det første Aars Sommergræsning	4 "	- "
Den første Vinter	10 "	- "
Det andet Aars Sommergræsning	8 "	- "

Altsaa, naar de som 2det Aars Kvier komme

drægtige paa Stalden 36 Rb. 62 St.

De Kvier, der ikke ere drægtige som 2det Aars, koste endvidere, naar de be- holdes til Tillsæg, den anden Vinter 15 "		- "
Det 3die Aars Sommergræsning	10 "	- "

Altsaa, naar de som 3die Aars Kvier komme

drægtige paa Stalden 61 Rb. 62 St.

I denne Beregning er ikke medtaget Halm, Strøelse, Pasning og Risiko. — Den almindelige Gjennemsnitspris paa udsøgte 3die Aars Anglerkvier med Transport til Gammelgaard kan vel ansættes til 50 Rb., men jeg troer rigtignok, og det er ogsaa den almindelige Mening mellem Landmændene her paa Als, at mine 2det Aars Kvier, naar de kælve, i

Reglen i de sidste Aar have kunnet maale sig med udsøgte 3die Aars Angler-Kvier, hvorimod mine Kvier i Reglen blive for store og langbenede, naar de skulle gaa til de ere 3die Aars, førend de blive med Kalv, hvortil endnu kommer, at mine egne Kvier ere tillagte paa mine bedste Køer og vante til de hervoerende lokale Forhold.

Altsaa betaler det sig for mig, selv at lægge mit Indstud til, forudsat at mine 2det Aars brægtige Kvier kunne maale sig med de i Angel udsøgte 3die Aars brægtige Kvier; men derimod betaler det sig ikke for mig at lade mine Kvier kælve som 3die Aars. Med de i Angel kjøbte Kalve, som jeg selv græsfer paa min bedre Græsning til de blive brægtige, og af hvilke enkelte ogsaa ere 2det Aars ved Indkjøbet, altsaa 3die Aars, naar de første Gang kælve, har jeg havt al Grund til at være veltilfreds, og de kunne i Reglen maale sig med mine egne, men de blive ogsaa udsøgte af mig selv i Angel.

At fodre Tillægskalve med Kjørnemælk har jeg vel forsøgt, men bruger den ikke mere, da jeg foretrækker god, vel kogt, sød stummet Mælk. Valle og andre anbefalede Fødemidler for Tillægskalve har jeg aldrig forsøgt, ligesom heller ikke at opamme Kalvene, der naturligvis, opdrættede paa denne Maade, blive meget dyrere.

Endnu skal jeg tillade mig at gjøre opmærksom paa, at det Kvantum Mælk, jeg har opgivet til en Tillægskalvs Opdrætning, ikke efter min Overbevisning er for lavt ansat i mit Reglement; min Meieribestyrer paastaer endogsaa, at han næppe bruger de opgivne Kvanta.

Med Hensyn til Græsningen paa Gammelgaard skal jeg tillade mig at bemærke, at jeg, siden jeg 1860 er bleven Eier, tildels for at forbedre samme, har gjødet 2 Gange i Rotationen, den sidste Gang til Udlægningen med Græs, saaledes at Halvparten af al Staldgjøbningen i Reglen er bleven anvendt hertil; hvor jeg har manglet Gjøbning i Brakmarken eller ved Gjøbningen til Udlægningen, har jeg anvendt kunstig Gjøbning, i de sidste Aar aarlig c. 12,000 Pund Guano og

10,000 Pund sur fosforsur Kalk. For at sikke mig bedre Græsning har jeg endvidere i de sidste 5 til 6 Aar saa godt som slet ikke slaaet Kløver til Højbjergning, hvorved Kløveren holder sig meget længere i Græsmarterne; dernæst udføres Højbjergningen nu meget tidligere i Engene, end i de 9 Aar, jeg var Forpagter, hvorved rigtignok kun et mindre Kvantum opnaaes, men Kvaliteten bliver saameget desto bedre, og jeg kan tidligere benytte Eftergræsningen i Engene, naar Græsningen begynder at foinde i Græsmarterne; Engene overrisles nemlig ved naturlig Overrisling. Paa Grund af Drainingen, som her aldeles gjennemgaaende er udført, og ved Hjælp af Paaførsel af Ler, Rømjord og anden Jord paa de saa moseagtige Steder i Markerne, samt ved en hensigtsmæssigere Fordeling af Gjødningen groer Kløveren nu næsten overalt i Markerne lige godt.

3 de senere Aar udsaaes her ved Udlægningen med Saamassine 11 Pund rødt, 4 Pund hvidt og 2 Pund gult Kløverfrø, 2 Pund Timothe, 5 Pund italiensk og 5 Pund engelsk Raigræsfrø pr. Td. Land à 240 □ Roder, hvoraf imidlertid det engelske Raigræs først udsaaes meget tidlig i Foraaret Aaret efter Udlægningen; jeg er nemlig af den Mening, at med Hensyn til Græsningen netop det Modsatte er Tilfældet som med Kornet, idet jeg mener, at Græsningsfrøet meget vanskeligt kan faaes for tykt, og desuden antager jeg, at det er heldigere for de andre Græsarter, at det engelske Raigræs først udsaaes Aaret efter Udlægningen.

Angaaende Høfodringen, er det min Mening, at jeg med Fordel her opfodrer paa Køerne 2 ordentlige Givter Hø daglig, og fra de have kælvet 3 Givter daglig, men at en stærkere Fodring med Hø ikke betaler sig, hvor man fodrer stærkt med Kraftfoder. Det her opgivne Kvantum æde Køerne med Lyst, men med en stærk Kornfodring ikke et større Kvantum. Naar Køerne ved en saadan Høfodring faae saa megen Halm, de ville æde, bliver nemlig Forholdet efter min Erfaring passende mellem det voluminøse Foder, Halm og Hø paa den ene

Side, og det koncentrerede Kraftfoder, Korn, Oliefager o. s. v. paa den anden Side, hvorved Foderet kommer til at indtage det rette Rumfang.

Vi bruge her bestandigt af Oliefager til Fodring alene Kapsfager, da vi mene, at det ved den temmelig betydelige Forskjel i Prisen paa Høfrø- og Kapsfager er fordelagtigt at opfodre disse. Hver Ko faaer hele Vinteren igjennem daglig 1 Pund Kapsfager blandet i Mæskningen. Ogsaa Salt blandes jævnlig i Mæskningen.

I de sidste Aar ere mine Køer i Reglen komne paa Græs i de første Dage af Mai Maaned, hvorimod de tidligere kom paa Græs her sidst i Mai; jeg har imidlertid nu paa Grund af, at der gjøres mere for Græsningen, ogsaa meget tidligere og frodigere Græs. Da det imidlertid saa tidligt i Foraaret er for kolbt for Køerne at ligge ude om Natten, tages de i den første Tid i en 8 til 14 Dage ind om Natten, ligesom Køerne ogsaa om Efteraaret tidligt indbindes og en Tidlang forinden komme paa Stald om Natten, hvorved en for pludselig Overgang fra tørt til grønt Foder og omvendt, og den store Tilbagegang i Mælkeudbytte, som ofte er Følgen af saa pludselige Overgange, undgaaes.

Angaaende Svineavlens skal jeg sluttelig tillade mig at gjøre opmærksom paa, at den nu som andre Steder er baseret paa ved Hjælp af Kornfodring at producere til Salg, foruden hvad der bruges i Husholdningen, et betydeligt Antal Sengesvin (mindre Fedesvin paa 180 til 200 Pd. levende Vægt, som svies ved Slagtningen). I forrige Sommer har jeg saaledes fra 1ste April til 1ste Oktober leveret 150 Sengesvin til 15 Rd. pr. 100 Pd. levende Vægt; Gjennemsnitsvægten paa disse kan løseligt ansættes til 190 Pd. levende Vægt.

Fra 1ste Oktober til 5te Marts dette Aar har jeg endvidere slagtet til Husholdningen Svin til en levende Vægt af omtrent 4500 Pd. og solgt 34 Fedesvin, som veiede tilsammen 9443 Pd. levende Vægt til en Pris af 16 Rd. pr. 100 Pd.

Dette viser, hvilket betydeligt Opfyng Svinesedningen har taget i de sidste 15 Aar. Da jeg i 1851 som Forpagter tiltraadte Forpagtningen her, var det nemlig en Regel, at her paa Gaarden fra Slutningen af Mai Maaned til 1ste Oktober ved Meieri- og Kjøkkenaffaldet uden Tilskud af Korn eller andet Foder fededes 20 til 22 overaarige Svin, som ved Afgangen gennemsnitlig veiede 400 Pd. levende Vægt. Det Korn, der nu anvendes paa Svinesedning, betaler sig imidlertid meget godt, især ved de nuværende meget høje Priser paa Svin, 16 Rd. pr. 100 Pd. levende Vægt for mit Vedkommende at levere i Sønderborg her paa Als.
